

A. Περίληψη

Το δοκίμιο πραγματεύεται τις θεμελιώδεις αξίες όπου εδράζεται η δημοκρατία. Ο δοκιμιογράφος προβληματίζεται για την ανάγκη ύπαρξης ενεργών πολιτών που εμφορούνται από ιδανικά, όπως αποκρυσταλλώθηκαν μέσω ιδεολογικών αντιπαραθέσεων. Αρχικά, εντοπίζεται η αξία της ανεκτικότητας, που διασφαλίζει την ειρήνη, ως αντίβαρο στο φανατισμό και στη βία η αξία της μη βίας, που οδηγεί στην ομαλή εναλλαγή φορέων στην εξουσία και στην ειρηνική αντιμετώπιση των διαφορών. Έπειτα, επισημαίνει την αξία της διαρκούς εξέλιξης της κοινωνίας χάρη στη διεύρυνση των δικαιωμάτων, ως απόρροια ειρηνικών διεκδικήσεων, όπως η ισότητα των δύο φύλων. Καταλήγοντας τονίζει την αδελφούνη, διεκδίκηση της Γαλλικής Επανάστασης, τη συνειδητοποίηση της κοινής μοίρας της ανθρωπότητας, ως ηθικό περιεχόμενο της δημοκρατίας και αδήριτη ανάγκη για την αποφυγή ολέθριων πολέμων.

- B1.** α. Σωστό
β. Λάθος
γ. Σωστό
δ. Σωστό
ε. Λάθος

B2.α. 1^η περίπτωση

«Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Καρλ Πόπερ... χωρίς αιματοχυσίες»

2^η περίπτωση

«Στο έργο του φιλοσοφία της Ιστορίας ο Χέγκελ χαρακτήρισε την ιστορία ως «απέραντο σφαγείο».

- B2.β.** Στην πρώτη περίπτωση ο δοκιμιογράφος επικαλείται τη διδαχή του Καρλ Πόπερ, προκειμένου να πείσει ότι η άσκηση της δημοκρατικής εξουσίας εξασφαλίζει στο λαό τη δυνατότητα για αλλαγές στη πολιτική ζωή χωρίς βίαιες συγκρούσεις. Στη δεύτερη περίπτωση επικαλούμενος το περιεχόμενο του έργου του Χέγκελ, επιβεβαιώνει ότι η ιστορία της ανθρωπότητας υπήρξε πεδίο αιματηρών συγκρούσεων. Και στις δύο περιπτώσεις η χρήση της αυθεντίας αποσκοπεί στην ενίσχυση της τεκμηρίωσης των θέσεών του, προσδίδοντας εγκυρότητα, αξιοπιστία, αντικειμενικότητα στο λόγο του και δίνει στο συγγραφέα τη δυνατότητα να φανερώσει την ευρυμάθειά του.

- B3.α.** 1. «... δεν ξεχνώ τη διδασκαλία / νουθεσία του Καρλ Πόπερ»
 2. «... γίνονται αντικείμενα εμπαιγμού / κοροϊδίας»
 3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συνύπαρξης...»
 4. «... αυτός που μας αντιτάσσεται / αντεπιτίθεται / αντιστρατεύεται...»
1. «... Ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο...» (5^η παράγραφος)
 • Ποιητική - μεταφορική λειτουργία της γλώσσας
2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που φωτίζει την πορεία μας» (6^η παράγραφος)
 Ποιητική - μεταφορική - λειτουργία της γλώσσας.
- B3.β.** Εναλλακτικά θα μπορούσαν να αποδοθούν ως εξής:
 1. «... Ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως πεδίο αιματηρών συγκρούσεων».
 2. «... η μικρή φλόγα της λογικής που μας κατευθύνει/μας καθοδηγεί
- B4.α.** 1. Παραδείγματα υποτακτικού λόγου
 α. «Αφού η δημοκρατία είναι... πολίτες»; (1^η παράγραφος)
 β. « Αν σήμερα απειλείται.. βία» (2^η παράγραφος)
 2. Παραδείγματα προφορικού λόγου
 α. «Μπορούμε να τον διαψεύσουμε;» (5^η παράγραφος)
 β. «να ξεφορτωθούν» (3^η παράγραφος)
- B4.β.** Η παρένθεση περιλαμβάνει πρόσθετο σχόλιο παραθέτοντας την ξένη ορολογία της έννοιας αδελφότητα.
- B4.γ.** Το είδος της σύνταξης είναι ενεργητική .
 Και η μετατροπή στην παθητική φωνή γίνεται ως εξής:
 «Μόνο από τη δημοκρατία επιτρέπεται η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων...»

Γ1.

Τίτλος: Η κοινωνία των πολιτών ασπίδα της Δημοκρατίας.

Πρόλογος

Σε μια εποχή έκπτωσης αξιών και γενικότερης ηθικής και κοινωνικής κρίσης το έλλειμμα δημοκρατικής συνείδησης και πολιτικοποίησης αποτελεί αναπόφευκτο επακόλουθο. Στις σύγχρονες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες αποτυπώνεται καθημερινά ο ατομικισμός του ανθρώπου, η άγνοια και η διάθεση αποχής από τα κοινά ζητήματα. Το γεγονός αυτό καλλιεργεί πρόσφορο έδαφος για την ανάδειξη φαινομένων πολιτικής διαφθοράς, λαϊκισμού, χειραγώγησης και αντιδημοκρατικής συμπεριφοράς σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας. Στις σύγχρονες δημοκρατίες όμως, όπου επιδίωξη και απώτερος στόχος είναι η εξασφάλιση συνθηκών ποιοτικής διαβίωσης, υψηλού επιπέδου κοινωνικής συνύπαρξης και υγιούς πολιτικής αλληλεπίδρασης, η δράση των ενεργών πολιτών κρίνεται καθοριστικός παράγοντας προάσπισης των δημοκρατικών αξιών και της προόδου.

Α Ζητούμενο: Οι ενέργειες με τις οποίες ο πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία

- Τήρηση Συντάγματος γιατί οι νόμοι είναι θεσπισμένοι από το λαό για το λαό, θεμελιώνουν την ελευθερία και προστατεύουν τα συμφέροντά του, προασπίζουν την ισονομία, την ισοπολιτεία και την ισοτιμία του σε σχέση με τους συμπολίτες του.
- Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία συμβάλλουν στην εδραίωση της Δημοκρατίας προασπίζοντας την ασφάλεια, την ισότητα και την ελευθερία.

- Στάση ανοχής στη διαφορετικότητα, όπως σε άτομα με αναπηρία, με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, κατοχύρωση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, περιορισμός των αδικιών που γίνονται εις βάρος ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Διαλλακτικότητα και χρήση του διαλόγου για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων. Με τον εποικοδομητικό διάλογο προάγεται το κοινό καλό και εδραιώνεται η αρχή της πολυφωνίας.
- Κριτική στάση και γόνιμη αμφισβήτηση για την αξιολόγηση και αξιοποίηση των σύνθετων πληροφοριών που καθημερινά λαμβάνει ο σύγχρονος πολίτης.
- Ενεργός συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα. Οι πολίτες οφείλουν να λαμβάνουν μέρος σε αποφάσεις που αφορούν τις αξίες και το ήθος της κοινωνίας.

Β Ζητούμενο: Σχολικές δράσεις που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενεργών δημοκρατικών πολιτών

- Καλλιέργεια πνεύματος διαλόγου στο πλαίσιο της σχολικής τάξης και χρήση αυτού ως μέσο επίλυσης των διαφορών που προκύπτουν στη σχολική κοινότητα.
- Αθλητικές και πολιτιστικές δράσεις για να αναπτυχθεί το πνεύμα της ομαδικότητας και του σεβασμού.
- Ανταλλαγές μαθητών, κοινοτικά - εκπαιδευτικά προγράμματα ώστε να εξοικειωθούν με το διαφορετικό και να ενισχυθεί η ανεκτικότητα, βασική προϋπόθεση για την αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων σε μια δημοκρατική – πολυπολιτισμική κοινωνία.
- Ενίσχυση του ρόλου των μαθητικών κοινοτήτων και του θεσμού της Βουλής των εφήβων με στόχο την ανάληψη πρωτοβουλιών και την ενεργοποίηση των μαθητών για την επίλυση των προβλημάτων.
- Διδακτικά αντικείμενα, όπως πολιτική παιδεία και χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες (σχολική αρθρογραφία, ψηφιακός ακτιβισμός) με στόχο την ουσιαστική ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών.
- Ενίσχυση του πνεύματος του εθελοντισμού με συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις: επισκέψεις σε ευαγή κοινωνικά ιδρύματα, ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Η βάση για την διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος είναι η ανθρωπιστική παιδεία, η οποία θα μεταλαμπαδεύσει αξίες και αρχές που αποτελούν τον θεμέλιο λίθο της Δημοκρατίας.

Επίλογος

Συμπερασματικά, η ολοκλήρωση μιας ανθρώπινης προσωπικότητας επηρεάζει όχι μόνο την ατομική πορεία αλλά οπωσδήποτε έχει κοινωνική διάσταση. Ο καλλιεργημένος πνευματικά και ηθικά άνθρωπος έχει τα εφόδια για να υποστηρίξει το ρόλο του πολίτη και να ενισχύσει την κοινωνία με πνεύμα συλλογικότητας, με ενεργό συμμετοχή και προοπτική το κοινωνικό συμφέρον. Συνδυαστικά, λοιπόν, και με τους άλλους φορείς αγωγής και παιδείας το σχολείο αναδεικνύεται ως το καταλυτικό εκείνο στοιχείο διαμόρφωσης δημοκρατικού ήθους και κοινωνικό- πολιτικών αξιών.